

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise, naročnino in oznanila prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 19.

V Ljubljani, 1. oktobra 1881.

Tečaj XXI.

Ponavljavna šola.

Nekdaj in sedaj.

(Pri občnem zboru slov. učit. društva dné 22. sept. govoril J. Levičnik.)

Uže dalj časa nameraval sem, spregovoriti ob vgodni priliki o tem, menim, jako potrebnih besed. Naj se ne obotavljam dalje, akoravno ne vem, kaki odmev najdejo besede moje v sercih častitih gg. učiteljskih sobratov. Rzsodbo naj bode izrekel svét, tisti svét, ki se skerbnó briga za naše šolstvo, t. j. za njegov in vsega našega národa dušévni napredek in blagor.

O dôbi stare šole, kakor marsikdo rad reče, trajala je, kakor je znano, dolžnost, obiskovati ponavljavno šolo za mladino obojega spola od 12. do skončanega 16. leta. Skoz štiri leta ponavljala je ona tedaj to, kar se je priučila v vsakdanji (delavniški) šoli, in če ne družega, glavni uki: veroznanstvo, branje, pisanje in računstvo ostali so ji lahko v dobrem spominu. Podučevalo se je skoz celo šolsko leto ob nedeljah, in sicer po razmerah krajnih ali dopoludan, ali popoldan, ali pa tudi dopoludan in popoldan. Nedelja, kot dan Gospodov, za tako zvana služna dela ni; — mladina pride tako ali tako k cerkvi, in opravila je nekđaj ob enem tudi ponavljavni nauk; — ob delavnikih pa je mogla zverševati nemotjena svoja domača dela in opravila. — Za učitelja je bilo, ako je bil tudi organist, tak dan sicer dela in truda dovolj; zato je pa imel skoz vse šolsko leto v četertek prostó, ter je mogel ta dan zverševati pisarije in vravnávati svoje privatne zadeve. — Ozrimo se zdaj v novi čas!

Ponavljavna šola prestavljena je namest nedelje na četertek; — podučuje se le skoz pol leta, — in sicer mladina od 12. do spolnjenega 14. leta. Da brezskerbna in kratkovidna mladost tako zgodaj že rada šoli zakliče: „Z Bogom!“ kdo tega ne ve? Vprašanje — jako tehtno

vprašanje pa je: Komu je z vsem tem vstreženo? Komu to koristi? Morda učitelju? Morda mladini? Morda starišem? — Išči mo si odgovora!

Učitelj, ako je ob enem organist, pri sedanji vravnavi ponavljavne šole skoz vse dolgo prvo polletje, razun Božičnih počitnic in pár pustnih dni, nima prostega dneva, niti oddiha. V četrtek namreč ima ponavljavno šolo; v nedeljo veže ga orgljanje na dom. In če tudi ni organist, katera zlasti zunanja opravila hoče in more izvršiti na ta dan? Morda kje pri kaki uradnji? Ali morda nakupovati si v bližnem ali celo oddaljenem kraju potrebnih stvari za dom? — Gospodje uradniki imajo ob nedeljah sami radi mir in oddih; — pogostno jih tudi na taki dan ni doma; in če tudi so: ne radi se vkvarjajo sè službenimi opravili, kar imajo popolnoma prav! — In če ima učitelj zlasti v oddaljenih krajih kupovati potrebnih stvari: gotovo ni za to nedelja pristojen dan.

Pa je za mladino taki dan, četrtek namreč, za ponavljavni poduk morda bolj pripraven, kot nedelja? Za Boga! kako? Otroke od 12. leta naprej potrebujejo že stariši med tednom zelo doma, naj si bo že za to ali uno delo in opravilo; — bodo li ravno v četrtek ob določenem času položili radi svoja dela iz rok, osnažili se, ter ukaželjni in zbranega duha hiteli proti šoli! Kdo bo nek kaj tacega pričakoval? In ob nedeljah popoludan ob poletnem času, ker šole ni, kaj naj mladina takrat počne? Se ve: gre naj v cerkev! Dobro, — samo — če gre! Vaditi otroke v potepanji in še marsikakih družih in hujših napakah ni nobene prilike boljše, — zlasti ako imajo taisti zanikerne stariše, — kakor če so v nedeljo popolnoma prosti. Zraven tega pa pol leta mladina ne ponavlja šolskih ukov; doma redko kdo kaj piše ali bere; in ko pridejo otroci zopet v šolo, vidi se, kako jim zginja vse to iz spomina, kar so se skoz dolga leta naučili v vsakdanji šoli. In s končanim 14. letom odpustiti otroke že od šolanja, kolika nespamet! Preden pridejo v leta, da bi djansko to rabili, kar so morebiti z velikim trudom naučili se v šoli, izkadilo se je do malega že vse. Dobičke, katere imajo otroci in tudi stariši od sedanje ponavljavne šole, naj prešteje kdo drugi, — moja malenkost ne vidi prav nobenega.

Ker ima „Slovensko učiteljsko društvo“ poseben namen, delovati za resničen napredek našega šolstva, želel sem ravno o priliki njegovega glavnega letnega zborovanja pokazati, — bi djal: na veliko in hudo šolsko rano naših dni, namreč na jako slabo vravno sedanje ponavljavne šole. Za sklep naj bo toraj zapisan sovèt, naj se potem že vresniči, ali ne: „Prej ko se povernemo k nekdanji nedeljski, kakor ponavljavni šoli nazaj, in se nje čas odloči zopet od 12. do spolnjenega 16. leta, bolje bode“. V to naj delajo vsi, ki so postavljeni na kermilo našega šolstva, in katerim je kaj mar za napredek mladine in omiko národa.

I.

Leon Engelman Nožarjev.

*

Razširjala je pomlad divnost svojo,
 Razlegal se nebeške slave glas,
 Ker aleluje don je dušo mojo
 Povzdigal nad rumene zore kras.
 In — segel spet sem v desnico tvojo,
 Predragi! v tvojo — več te ni pri nas! —
 Pomladi dvojne žarki so sijali,
 In dvojni glasi srcu slast dajali!

Na mlado cvetje drage domovine
 Upirala sva radostna oči,
 Zidati svitile gledala grajšine
 Na ravnem polji zlatih kdaj nam dni —
 Krog njih, na premlajene nam ledine
 Kak blagoslov bogat nebo rosi:
 Tam — djala sva — se blago dá živeti,
 Po njih ne jenja srce hrepeneti.

Na reve sva sedanje pozabila,
 Ki naji stiskajo in mili dom,
 Verige trde nagloma drobila,
 Kot suhi les viharjev močnih lom;
 Presvitla luč je žarke nama lila:
 Kdo vé, za njo da brž privriska grom?
 Kar sladki upi urno so zidali,
 Kdo vé, alj bojo boljši dnevi dali?

Ńaprej veslam, v daljave duh me vodi,
 Še vabi stavljen v domišlii svet —
 Alj kod, prijatelj, ladja tvoja hodi,
 Ki hotel z mano trgati si cvet?
 Sovražni, zapeljivi, ostri prodi,
 Končali vožnjo ste najlepših let!
 Rosi oko naj v tamne globočine,
 Za tabo gledam v jasne visočine.

Tedaj počiva, pridno djanje tvoje,
 Miruje um! — Samoten jaz stojim,
 Zaprtega te v grobu pesem poje;
 Da v grobu si? — Alj čujem, ali spim?
 Da sklenil mlado si življenje svoje?
 Dà! sklenil si — Bogú te izročim,
 Mileje solnce naj te tam obsije, —
 Zavetje sprejme lepše domačije!

*

Tako ljubeznjivo poje nekdanjemu součencu v imenu dijakov Ljubljanske gimnazije blagi Okiški v nadgrobnici „Spominek na prijateljlov grob“ v Novic. 1862 l. 26, kjer iz Novega mesta 20. roznika smert domoljubnega mladenča naznanuje Šmarski tako-le: „Britka zguba je zadela v sredo večer novomeške dijake in nam vsekala rane krave

v domoljubne srca. — Tista nemila žena, ki je pokosila pred kratkim vrlega našega rojaka Vijanskega, vzela nam je tudi nadepolnega sodijaka L. Engelmana, ki se je v svojih spisih imenoval „Nožarjev“. Da je bil rajniki priden delavec na polji narodnega slovstva, spričujejo nam mnogi lepi spisi, ktere nahajamo v raznih slovenskih časnikih. Mnogo blaga pa v vezani in nevezani besedi je še v rokopisu, ki je pri sl. vodstvu tukajšne gimnazije začasno shranjeno. Milo je donela pri pokopu iz čistih grl naših pevcev pesmica: „Jamica tiha“. . . . Strohnele bodo sicer tvoje kosti, o tovarš, al nam ne bo zginil iz srca blagi tvoj spomin!“

Bil pa je Engelman Leo rojen v Kranju 17. febr. l. 1841, v latinskih šolah do VI. razreda v Ljubljani, v viših v Novomestu, kjer je umerl vže 18. junija 1862.

Pričel je javno pisariti l. 1858 v Zg. Danici, kjer je pobožni mladeneč v l. 16 v spisku „Ozir po Ljubljani, posebno v drevoredu, o angelskim zvononji“ potožil o reči, o kateri je razvado omilovaje pisal tudi dobri mu pobratim A. Umek, kako naj bi krona kranjske dežele, po kateri se ravna, kakor prebivavci po uri v zvoniku, vse mesta in vasi, v lep izgled bila vsem. — L. 1859 št. 5 kaže v basni „Mladeneč in vrag“, kako da pri modrem učencu celó satan nič ne opravi, z naukom: Mladost, ki te móti pohlepnost do posvetnih veselíc, posnemaj v tej basni stanovitnega mladenča! — L. 16 str. 128 pa je brati Nožarjeva prva pesmica:

O koncu šolskiga leta.

Pa spet je ura šolskih ved odbila,
Prenehal teči vir je učenosti,
Ki nam rosil na pota je modrosti:
Oddiha sladka doba nastopila!

O de bi vedno nas modrost vodila,
Ko nabiraje zdaj domá cvetlice
Hladili bomo vroče si glavice,
De z bogoljubjem nas bi napolnila!

Končano v šestih dneh je blo stvarjenje,
In sedmi dan je čas bil praznovanja;
Podobno temu učencov je življenje:

Versté med letam dnevi se njih djanja,
Nazadnje pa, ko neha spet učenje,
Nastopi mili čas jim počivanja!

L. 1860 št. 13 je ponatisnjena pervikrat (drugikrat l. 1864 št. 13 str. 100) po nemški poslovenjena „Marija cvetica“ (Es blüht der Blumen eine), in št. 24 str. 169 „Preč. g. Blažetu Blazniku, fajmoštru v Naklem nad Kranjem, o slovesni drugi novi maši 23. kimovca“ (Častita starosti je siva glava, — Ki v nogradu Gospodovim se trudi itd.), in št. 26 str. 214 pa „V spomin za apostoljski Sedež in katoliško Cerkev v četi sv.

Očeta Padlim Junakam 1860“ (Pevec! poj junakam pesem milo, — Brenkni v liro vbrano svojih strun, — De ime se hrabrih bo slovilo; — Vsmertil jih hinavski je gerdun itd.). — V Novic. l. 1860 pa je brati njegova, otožnica „Domotštstvo“ (Tiha luna jasno sije, — Duh moj misli na svoj dom itd.).

V Dan. l. 1859 št. 18 je spletel součenec A. U. Okiški sonetni venec „Pozdrav Zvezdi na Morji“ (Ave Maris Stella) in l. 1860 št. 3 E. J. K. (Emanuel Jožef Kovačič gl. Jezičnik XV) za „Sedanjo Dobo“ (Vivat Pius Nonus), in po teh dveh zložil je L. E. Nožarjev l. 1861 št. 21 „Pozdrav Milosti Polni“, kteremu spevu je

Vencov vir:

Adamu je obljubljen bil Mesija,
Vsa zemlja je željno po njem zdihvala,
Enako ga Marija pričakvala;
Glej, angel ravno Nji pozdrav razvija:

Raduj se, polna milosti Marija!
Al v to si Ti pohlevna vsa se vdala,
Ter mati si nar Vikšiga postala,
In sterta bla peklà je oblastnija.

Ak zvon nas na pozdrav Tvoj opomnuje,
Pobožno Te kristjan povelečuje:
Lej solz zjasnila temne si nižave.

Enak kot so Ti vbrane harmonije,
Naj glas se mojih strun Ti v čast razvije,
Al slab je, plesti venec Tvoje slave!

„Gospodove pota so čudne“, povest 8° str. 120, ki jo je poslovenil ranjki učenec L. Engelman, je ravnokar (1862) prišla na svitlo, in je zares silo mična in ginljiva za mladost, zraven tega pa tudi vsa tolažljiva za take, ki so v velikih britkostih in si ne morejo pomagati. K temu pristavlja Dan. str. 177 nektare popravke, ter pravi: „Zaupljivo bo z njimi mladi bravec v zaupanji na previdnost Božjo močno poterjen.“ — L. 35 str. 281. 282 ima iz zapuščine ranjc. učenca Engelmana Nožarjevega štiri pesmice: „Štirje letni časi“ (I. Pomlad. II. Poletje. III. Jesen. IV. Zima.) z opazko: „Imamo še več ličnih poezij od tega verliga, nam le pre zgodaj vzetiga slovenskiga mladenča, ki bo Danica sem ter tje ktero razglasila. Od njega naj se uči naša mladina, kako se da prelepo, pa vselej pošteno in nedolžno spevati.“ —

L. 1863 nahaja se potem v Danici št. 7 str. 56 njegova „Luna“ (Je v pozni noči — luna polna sije itd.) in št. 9 str. 72 „Sonet“ (Smereke, kolikor je visokeja, — Krepekeje se viharni moči brani itd.).

L. 1864 št. 13 pesem: „Marija cvetica“; št. 24 „Nebeški cvét“, „Zdražena slast“; št. 25 „Zvečer pred viharjem“; št. 28 „Sužnost“ pa „Prostost“; in l. 1865 št. 13 str. 103 poslednja meni znana Nožarjeva, ki se tako lepo vjema z Okiškega nadgrobnico, namreč:

Velikonočna.

Zmage petje naj naznanja:
Duš sovražnik je končan!
Svitla zarja je zjutranja
Naznanila sreče dan.

Slava, slava naj odmeva
Našemu Zveličarju,
Naj veselo se prepeva:
Aleluja Jagnjetu!

Zmagal smerti je vezila,
Temne dvome vse razdjal;
Domačija odklenila
Se nebeških je blišav!
Slava, slava itd.

Poj hvaležno rod človeški!
Steri greha vsak okov;
Izveličar tvoj nebeški
Je častit od smerti vstal!
Slava, slava itd.

*

Poučevanje v naravoslovji.

(Dalje.)

Štirinajsti dan.

Pretakanja zraka rabi se pri gospodarstvu na mnogoteri način, n. pr. kurjava s zrakom. (Naj se opiše obširneje po potrebi.) Še drugače se rabi pretakanje zraka pri napravi svetilnic, peči, dimnikov i. t. d. Kaj se zgodi s plamenom svetilnice, ako vzamemo cilinder? — (Plamen gori prav slabo in medlo.) Zrak, katerega cilinder zadržuje, postane vsled toplote lažji, zrak okoli cilindra pa je merzleji in težji, ter goni razgreti in lažji zrak v cilindru na kviško. Kolikor više je tedaj cilinder, toliko više je tudi zunanji zrakov sklad, in zato tudi toliko večji in čversteji pritisek zraka, tedaj je tudi pretakanja zraka (Luftzug), kakor tudi zgorjenje in svitloba svetilnici bolja.

Pretakanje zraka v dimnikih nareja se tudi na ta način. Kjer tedaj potrebujejo močnega pretakanja zraka in silne vročine, tam naredé navadno visoke dimnike? — Kje ste že vidili visoke dimnike? — (Pri tovarnah.) Vsaka reč ima pa tudi svoje meje in svoje pravo. Ako bi bili n. pr. dimniki le previsoki, potem bi se zgoraj segreti zrak preveč ohladil, in tako bi bilo pretakanja zraka zadržano. Ako bi bili dimniki pa preširoki, tedaj se zrak v njih le prav malo segreje, njegova temperatura je jednaka onej v zunanjem zraku ali le malo viša, in kaj bi bil temu nasledek? — (Potrebne pretoka bi ne bilo.) Ako bi bili

dimniki preozki, tedaj pa zrakova snov skozi njega gredoča ne zadostuje za vzderževanje ognja. Zavoljo toplote nastali pretok se pa ne nahaja le pri zraku, ampak tudi pri vodi. Ali je taki pretok tudi pri terdih stvareh mogoč? — Zakaj ne? — Ako denemo n. pr. posodo z vodo nad ogenj (naj se pokaže na kúpici za poskušnje — Probirglas), tedaj zapažimo tiste prikazni, kakor pri zraku; katere? — Na ta način pretakanja se godi vsako sègretje vode, kar bi bilo sicer le težko mogoče; zakaj? — (Zato, ker je voda slab prevodnik.) Naredimo lahko tudi drugo poskušnjo s posodo, katero pristavimo k ognju (primeri voditev toplote). Tako pretakanje vode rabi se tudi pri kurjavi ali razgretji z vodo. To se godi z vodo tako, da se voda v spodnjih prostorih v posodi sègreje, ter se potem napeljuje v prostore, katere se nameravajo sègreti. (Po potrebi in okoliščinah obširneje in natančneje o tacem kurjenji.)

Petnajsti dan.

Rekli smo, da se telesa vsled toplote raztegnejo; v čim tedaj obstoji že táko raztegnjenje? — Atomi, iz katerih telesa sestajajo, se oddalijo čedalje bolj drug od drugoga. Zveza ali sklad se tedaj zmanjša; in ako toplota vedno le še narašča in se večja, tedaj zveza med delki popolnoma preneha in se preterga, in telo se spremeni v tekočino. Tako spreminjevanje imenujemo topljenje. Nekatera telesa se rada topé, zovemo jih lahko topljiva; imenujte nekatere! — (Med, vosek, surovo maslo, loj i. dr.) Kako zovemo pa taka telesa, katera se še le pri veliki stopinji toplote topé? — (Nerado ali težko topljiva telesa.) Naštetje nekatere! — (Vse rudnine.) Ali so vsa telesa topljiva? — Katera telesa se ne dajo topiti? — (Les, usnje, papir i. dr.) Kaj se zgodi takimi telesi v vročini? — (Ona zgoré.) Stopinja toplote (temperatura), pri katerej se kako telo topí, zove še njega tališčé. Tališčé je pa pri raznih telesih zelo različno. Pri koliko stopinji se topi led? — Vosek se topi pri 54°, svinec pri 276°, srebro pri 800°, lito želežo pri 980° in zlató celó pri 1000° R. — Zmesi rudnin se pa rajši topé, kakor rudnine same za se. Železo da se tudi variti. Koliko stopinj bode kazal toplomer, ako ga postavimo v topeči sneg? — Na zmerzlincu ostane, dokler se ves sneg v vodo ne spremeni, ako ga denemo s posodo vred na peč. Kam je prešla tedaj toplota, katera je blizo prišla? — Porabila se je v to, da se je sneg stopil in v vodo spremenil. Ako denemo 1 funt snega v posodo in čez to potem 1 funt vode od + 62° vlijemo, potem dobimo 2 funta vode od 0°. — Kam je zginila toplina? — (Sneg jo je povžil in tako je postala ona tekoča. Toplota bila je tedaj zvezana.) Kaj ima tedaj vsako tekoče telo? — (Toploto.) Reči tedaj smemo: Vsako tekoče telo obstoji iz drobnih telesnih delkov in zvezane toplote. Kaj je to, „zvezana toplota“? Kje dobi tedaj

teló toplote, da se topi? — (Svoji bližini jo odzame.) Kako je tedaj okoli topečega se telesa? — (Merzlo.) Kaj se zgodi, ako n. pr. zmerzlo sadje ali zmerzlo steklenico z vodó ali kako drugo tekočino postavimo v merzlo vodo? — (Ono odjenja ali odneha.) Vendar okoli se naredi na skorji led. Od kod je prišel ta led? — (Ko je odjenjevalo, je vodi, katera mu je najbliže, vzelo toplote, a voda se je spremenila v led.) — Kadar učenci sneg na obutvi v šolo prinesó, tedaj čutimo v šoli bolj merzlo; od kod pride to? — Dokler so spomladi hribje in goré s snegom in ledom pokrite, je vedno hladno; kako bi to bilo? — Južni veter pihlja vedno bolj hladno, posebno s začetka. — Glejte, to vezanje in oprostenje toplote je v stvarjenji zelo modra naprava, in obilne važnosti. kajti, ako bi tega ne bilo, bi se n. pr. led in sneg spomladi zelo naglo stopil, kar bi provzročevalo velike in strahovite povodnji in poplavlja.

Ker se s topljenjem okolici toplota odzame, tedaj se zamore tudi na umetniški način mraz narediti, kakor ga narejajo n. pr. sladčičarji, da naredé „zmerzolino“ (Gefrornes). Ako se n. pr. vzame ter zmeša 1 funt snega in 3 funte kuhinjske soli od 0°, tedaj nastane toplina — 14°, ker sta se sneg in sol razstopila.

Nekaj didaktičnega.

Tabla in kreda.

(Preparacijo a) izpustimo zaradi prostora.)

Ako je mogoče, naj si učitelj oskerbi dvoje tabel, kot gradivo nazornega pouka, eno visečo stensko in eno stoječo. — Kje visi ta tabla? — Kako jej bodemo zato rekli, ker na steni visi? — (Stenska tabla.) Kje stoji pa ta tabla? — Recite: Ta tabla visi na steni, una stoji pošev na stojalu.

Primerite vaše tablice s stensko tablo! — Ktera je daljši in širji? — Recite: Stenska tabla je daljša in širja kakor moja tablica. Ktera tabla je debeleja in terdneja? — J. poskušaj to tablo vzdigniti! — Zakaj je ne moreš vzdigniti? — Potegni s perstom po tabli! — Kakšna se ti zdi, da je tabla? (Gladka.) Koliko voglov ima tabla? Imenujte še druge štirivogelne stvari v šolskej sobi! — Iz česa je ta tabla narejena? — Kdo jo je naredil? — Recite: Šolsko tablo je naredil mizar iz lesa. Kam postavim sedaj tablo? (Na stojalo.) Kaj sem naredil sedaj s tablo? (Vzdignil — znižal.) Kam tablo s stojalom lahko postavim? (Pred mizo, omaro, vrata, peč, zraven ali vštric učencev i. t. d.)

Kaj ima ta tabla tukaj? — Kam jo lahko obesim? Recite: Stenska tabla visi na kavelnu, na cveku, v zidu zabitem.

Učitelj vzame kredo v roko, ter praša otroke: Kaj deržim v roki? (Kredo.) Kakšne barve je kreda? — Kakšni so tudi moji persti? — U. potegne s kredo po tabli. — Kaj sem naredil sedaj s kredo? — Recite: S kredo pišemo po tabli! U. nariše podobo, ter vpraša: Kaj sem pa sedaj naredil s kredo? (Risal.) Čemu nam je še kreda? — Recite: S kredo lahko pišemo in rišemo po tabli! S čim se piše po tabli, s čim pa po tablicah? — Na tabli in na tablicah lahko pišemo in rišemo! — Učitelj in učenci tedaj rabijo table za pisanje in risanje. Primerite pa sedaj čerke na stenski tabli s čerkami na vaših tablicah! — Ktere čerke so večji? Recite: Čerke na stenski tabli so večji, kakor čerke na tablicah. — Zakaj morajo biti čerke na stenski tabli tako velike? — Recite: Čerke na stenski tabli morajo biti zato velike, da jih vsi učenci vidimo. —

N o ž.

Učitelj kazaje žepni nož, vpraša: Kaj imam v roki? Poglejte, tukaj nož reže, tukaj bôde a tukaj ne, tukaj ga pa deržim. Nož ima klino, klina ima rezalo (ostrino), konico, herbet. Nož primemo za rog (ročaj). Čemu nam je nož?

Ta-le nož tukaj lahko zaprem, vtaknem v žep, kako ga bom zarad tega imenoval? — Nož z dvema ali več klinami, ki se zapirajo, ima ob stranéh platnice. Unega noža tam-le na mizi ne morem, a tudi ne smem v žep dejati, rabimo ga pri mizi, ter režemo ž njim kruh, meso in dr., kako mu zarad tega pravimo? Imenuj dele pri nožu. Iz česa je klina, iz česa je ročaj (platnice) pri nožu? Kdo dela nože? Kakšen postane nož, ako se dalj časa rabi? Kaj se ima zgoditi s tumpastim ali skerhanim nožem? Kateremu človeku pravimo, da je za ostrim debel.

Nož, ki se rabi, ostane svitel; ako se pa ne rabi in leži v mizi, dobi rujave lici. Človek, ki pridno dela ostane zdrav in čverst; len in zanikern pa zapravlja svoje dušne in telesne zmožnosti, je podoben železu, ki ga rja sné. Nož ni za igračo, tak nož, ki se ne zapira, ne devajte v žep, lahko bi padli, in si pri tem sami sebe poškodovali ali celo umorili. Nesreča nikdar ne praznuje, in kdor ne veruje, mora pa dostikrat čutiti. Nožev ne pokladajte na mizo tako, da bi ostrina na kviško bila obrnjena. Nož ni za igračo; režeče orodje se mora vsikdar spravljati v kraj.

Primerna povest naj otrokom take opomine poočituje, žalibog, da si ni treba takih povest izmišljevati, marveč se dostikrat otroci poškodujejo, igraje se z režečim orodjem.

D o p i s i.

Iz Ljubljane. Na gimnazijo v osem šol s 13 razredi, t. j. s pet paralelkami, se jih je oglasilo letos 731, v I razred 201, odslovili so jih 44. Za nemški razred jih je ostalo 59, za slovenski pa 98. Ker je pa nemogoče, vseh 98 spraviti v eno sobo, obrnilo se je vodstvo po deželni vladi do ministerstva, da bi se mu dovolilo, napraviti dve slovenski paralelki v I razredu. Upamo, da bode ministerstvo to dovolilo, sicer bi morali slovo dati še 18 učencem, ki so jih za zdaj s to pogojo sprejeli, da boste dovoljeni dve paralelki. Lansko leto je bilo v začetku v nemški paralelki 1. razreda 56, v slovenski pa 75, in v vseh razredih skupaj 628 učencev. Letos je toraj poskočilo skupno število za 49, v samem 1. razredu za 26 učencev. Na realki se jih je oglasilo za 1. razred 53, to je 12 manj ko lani, za vseh 7 razredov pa 205, mimo 237 v preteklem letu. Kajti lansko leto jih je bilo v začetku leta v 1. razredu 65, na vsi realki pa 237, katerih je bilo koncem leta ostalo še 221. V učiteljski pripravnici se jih je oglasilo v 1. razred 15, razun onih, ki so bili v pripravnem tečaju; na ženski pripravnici pa za 1. razred 35, ki znajo vsi slovenski. Ministerstvo je razsodilo, da ne gre, sprejemati učence slovenščine nezmožne, in da naj taki učenci gredo na kako nemško preparandijo, kjer lahko zadobé štípendije; pripravnici v Ljubljani pa ste namenjeni za slovenske ljudske šole in morajo toraj vsi učenci zmožni biti slovenskega jezika. Da bi se za Nemce napravile paralelke, jih je premalo, in bi državi prizadevalo preveč stroškov, tudi ni nobene potrebe za to, ker so slovenski pripravniki nemščine tolikanj zmožni, da zamorejo prav lahko podučevati tudi v nemških šolah na Kočevskem.

Iz Kamnika. — (Učiteljska skupščina za kamniški okraj.) Dnó 3. avgusta so se zbrali vsi učitelji in učiteljice kamniškega okraja k učít. skupščini v Mengši. Zborovati se je začelo ob 8¼ uri dopoldne. Gospod c. k. okrajni šolski nadzornik pozdravi navzoče, ter jim priporoča natančno spolnjevanje postav, svojih dolžnosti in ljubezen do poklica. Tudi pravi, da se marsikedar ne razume pomen postave in spolnjevanje postave, razmera med predstojniki in podložnimi, ter da zarad tega nastane včasih merjenje med njimi. Dalje priporoča natanko in pazljivo poslušanje pri današnji obravnavi. — Šole pravi, da so veliko bolje mimo poprejšnjih let.

Prešlo se je na dnevni red. Za perovodji sta bila izvoljena gg. Lovro Letnar, učitelj v Dobu, in Fran Golmajer, nadučitelj v Moravčah. Za predsednikovega namestnika je bil imenovan g. Cerar, učitelj v Blagovici.

Gosp. predsednik prebere ukaze in postave, ki so došli od zadnjega zborovanja. Med tem pa pride c. k. okrajni glavar g. Štefan Klančič, pozdravi navzoče v imenu okraj. šolskega sveta, ter obljubi, da bode obravnavanje vseh predmetov pazljivo poslušal. Dalje pove c. k. okraj. nadzornik svoje opazke pri nadzorovanji šol. Pravi da je $\frac{3}{4}$ šol v razcvetu, 4 so na pol zadovoljile, 2 tako, kot lansko leto, 1 je v nazadku. Priporoča pri podučevanji bolj se ozirati na učne načerte, ter bolje pripravljati se na uk. Pri vprašanjih, naj ne govori zmiraj učitelj, naj se pusti, da učenec govori. Dalje pravi, da je zeló napačno, če se dolgo le pri enem učencu mudi. Tudi je treba lastnosti otrók dobro poznati. Dalje pride k posameznim predmetom. Pervega izmed njih povdarja nazorni nauk, na kterega se pa premalo ozira, ter se tudi prav ne razreduje, kar je iz raznih tednikov razvidno. Pri jezikovem poduku naj se izvolijo primerna berila. Ni prav, da se berilo kar prebere ali njih se več po verstí,

tu je treba ustmenega in pismenega izdelovanja. Pri vsaki berilni vaji se je treba ozirati na slovnico, pravopisje, spisje, realije itd. Tudi naj se nektera berila dajo na pamet učiti, n. pr. pesmi i. dr. Slovnica naj se nikoli ne obravnava samostojno, ampak zmiraj v zvezi z berilom. Govori naj se zmiraj v celih stavkih. Pri narekovanju pravi, da naj se pove samo enkrat stavek učencem. Učenci se morajo navaditi precej zapomniti. Sploh pa, kar se slovnice tiče, da se premalo stori. Pri pravopisji pravi, da vse, kar se narekava, mora učitelj popravljati. Imenovanje reči je že spisje na spodnji stopnji. Pri spisji naj se imenuje najprej kaj je reč, potem še le pride na posamezne dele. Naloge spisne naj se pridno popravljajo. Pri računstvu opomni, da naj se nikdar ne računani s samimi številkami, ter naj se zmiraj združujejo s praktičnimi nalogami. Tudi naj se ozira na mero in vago in spreminjanje viših števil v nižje in nižjih v više. Pri deklicah naj se ozira na ženska ročna dela in gospodinjstvo. Tudi naj se rimske številke ne zanemarjajo.

Pri realijah pravi, da nima dosti opomniti, samo, da naj se domači kraj bolj natanko obravnava. Otroci morajo domače razmere dobro poznati, oni morajo vediti, kaj je srenja, kdo je župan v tistem kraju, kako se imenuje okr. glavarstvo in kdo je okrajni glavar tistega okraja. Kaj je krajni in okrajni šolski svet, kdo je predsednik taistih?

Pri pisanji opomni na ministerski ukaz, zadevajoč dopustljivih pisank. Tudi pravi, naj se v eni šoli rabijo le ene verste peresa. Peresni deržaji naj bodo dolgi, kakor tudi pisala, s katerimi se piše na tablice. Predpisati se mora lepo, počasi. Tudi naj se bolj ozira na pisanje po vdarcu (Takttschreiben). Pri risanju je treba gledati tudi na geometrično risanje. Otrokom se ne sme dopuščati, da bi risanke okrog vertili in ravnilo rabili. Kar se risa, naj se dobro obravnava, ter naj se jemlje, kar je za vsakdanje življenje potrebno. Na krajne razmere naj se ne pozabi. Pikčaste risanke naj se v viših razredih ne rabijo. Pri petji naj se posebno gleda na vaje o posluhu. Pri telovadbi pove, kako da se tudi veliko vaj dá v šolski sobi izvršiti. Pri ženskih ročnih delih pravi, da se preveč gleda na pletenje in vezenje, a premalo na učni načert, ki povdarja tudi šivanje in krojenje.

Za zdravje otrok je tudi treba skrbeti. Zarad tega naj se šolske sobe pridno prezračujejo. Kar se tiče uradnih spisov in knjig, je sploh zadovoljno. Samo tednik naj bo bolj razviden, ter naj se ne zapiše samo številka in ime berilne vaje, ampak naj se natanko zaznamova, kaj se je že vzelo. Bukvarnica za učence se premalo rabi. Učni načerti naj se pošljejo do 15. septembra za bodoče leto. Tudi opomni, da učni načert mora biti učencem popolnoma znan.

Učila se premalo preskerbujejo. Pri vsakoletnih preliminarjih naj se zah-teva, da se potrebno napravi. Učila naj se varujejo, ter naj ne visé vedno na steni, ampak le takrat, kadar se rabijo. Naturalije naj se pridno nabirajo. Bukve za revne učence naj se večkrat pregledajo, če so snažne. Prošnje za šolsko oprosteno naj se o pravem času predložé. Priporoča, da naj se učitelj vselej o pravem času v šoli znajde, da naj o določeni uri uk prične. Počitnice naj bodo le ob določenih dnevih. Kar se tiče okrajne učiteljske bukvarnice, naj se bolj pridno bere, ter naj se zaznamek vsakoletnih nakupljenih knjig pridno od šole do šole pošilja, a ne da bi na enem kraju dalj časa ležal. Konečno pravi, da naj se te opazke le bolj kot prijateljsko opominovanje sprejmó.

(Konec prihodnjic.)

Razne novice.

Cecilijanski kurz. Podučevalnega cecilijanskega kurza, ki je trajal od 12. — 17. t. m., vdeležilo se je 15 gospodov, med njimi nekaj učiteljev, organistev in dva duhovnika (eden goriške in eden ljubljanske škofije). Društveni predsednik dr. Jarec je s primernim govorom odperl kurz; prisustvovali so razun gg. podučevalteljev takrat še nekteri drugi gg., na pr. kanonik dr. Gogala, mestni župnik Ivan Nep. Rozman, ki se zanimajo za lepo, svetišča božjega dostojno petje. Gg. vdeleževalcem se je na serce položilo, naj bodo vstrajni, naj se nikar ne dajo oplasiti, ker dobra ideja slednjic vendar le zmaga. Gospodje, ki se s podučevanjem žertvujejo, so: Ivan Gnjezda, liturgijo; o. Angelik Hribar, koralno petje; o. Hugolin Sattner (ki je pa že zbog začetka šol odrinil v Novomesto) navod v podučevanju petja, in Anton Foerster, harmonijo. Upati je, da ta praktični poduk ne bo ostal brez vspeha.

„Wiener Abendpost“ pravi, da je naučno ministerstvo ukazalo, da morajo gledé predmetov, ki se predavajo slovenski, vsem učencem rabiti slovenske učne knjige in da vsi učenci morajo iz teh predmetov delati izpite v slovenskem učnem jeziku. Ob jednom izjavlja »Wiener Abendpost«, da so učiteljišča državni, ne deželni zavodi, in tako razdeljeni, da je moč vzgajati dosta učiteljev za vsako narodnost; ljubljanski učiteljišči sta torej v prvej vrsti opredeljeni izobraževanju učiteljev za slovenske ljudske šole; če se pripravniki s Kranjskega hoté izučiti samo za nemške šole, jim je hoditi v nemška učiteljišča zunaj dežele.

Deželni šol. svèt na Štajerskem. Udje smo mu za prihodnjih 6 let: dr. Janez Worm, kanonik sekavske škofije; Ignacij Orožen, knez. škofijski svetovalec in ravnatelj bogoslovja v Mariboru; dr. Robert Leidenfrost, evangelijski župnik v Gradcu, in starašina štajerskega starašinstva; dr. France Krones pl. Marhland in Henrik Noe, šolski svetovalec višje realke v Gradci.

Od ministerstva za uk in bogočastje odobrena šolska knjiga je »Spisje v ljudski šoli«, četrtega popravljenega in po učnih črtézih vredjenega natisa, spisal Andrej Praprotnik, nadučitelj in ravnatelj L. mestne ljudske deške šole v Ljubljani. Ta knjiga ima tri dele. Prvi del obsega spisne vaje (imenovanje, popise, basni in povesti, vezani govor v nevezani besedi, razlaganje pregovorov, poslovic in izrekov, različne izraze in razkladanja). Drugi del ima liste ali pisma (poročilne ali naznanilne liste, prosilne liste ali prosbenice, zahvalnice, čestitke, sožalnice, povabila, posvetovalne liste, opomenice, izgovorne ali opravičevalne liste, odpise in razne liste; poučilo, pisavo ali slog v listih, vnanjo obliko listov, nadpise, naslove). Tretji del kaže opravilne liste in spise (naročilne liste ali naročbenice, okrožnice, izgovornice, prosbenice, zapise in zapisnike, izpiske, pobotnice, vzprijemne, hranilne in vozne liste, odpovednice, nakaznice, dolžna pisma, poroštvene liste, odstopne liste, pogodbe, svedočbe, javna oznanila, naznanila po telegrafu (telegrame) in oporóke.

Ta šolska knjiga bode dobro služila našim slovenskim ljudskim šolam posebno zato, ker obsega dovolj razne tvarine, katera se lahko delí posamnim oddelkom in razredom, kakor kažejo učni črtézi. Ugajala bode posebno še ponovljívim učilnicam in učiteljskim izobraževališčem, pa tudi vsakemu, kdor se vadi v spisji. Prođaja jo g. Matija Gerber po 32 kr.

Učiteljske skušnje bodo letos 17. oktobra in naslednje dni. Čas za razglašanje je do 10. oktobra. Na vloge, pozneje došle, se ne more ozir jemati.

Vdovsko učiteljsko društvo je zborovalo 22. t. m. — Ob 8. uri je bila sv. maša v mestni fari sv. Jakoba, pri kateri so učitelji peli »Nedvedovo« latinsko dvoglasno mašo; zasluga za izvrstno izpeljavo gre pred drugim vodji 2. mestne šole g. L. Belarju. — Ob 9. uri se začne zborovanje. Bilo je navzočih okoli 40 učiteljev. Predsednik dr. Anton Jarec prijazno pozdravi navzoče, omenja umerlih 2 udov, Jerneja Štamcerja iz Črnega Verha in Martina Ivanetiča iz Ljubljane. — Zbor vstane naznanovaje svoje žalno sočutje. Dalje omenja, da je vdovsko društvo iz šibkega drevesca vzrastlo v znatno drevo, ki dober sad rodi; premoženja je uže nad 40.000 in podpiranih je bilo 8 vdov in 25 sirot; število udov pa je sedaj po smerti g. Ivanetiča 63. Na dnevnem redu je danes med drugim tudi, naj se zviša podpornina vdovam in sirotam i. dr. — Blagajnik Močnik razjasnuje točke računa, katerega imajo navzoči pred sabo (cf. Tov. l. 17. 1. septembra); omenja tistih, ki podpora dobivajo; 2 uda sta še dolžna na vstopnini in 6 na letnini. — Ker se nihče ne oglasi k besedi, razjasni predsednik še posebej točko 4: »Iz hranilnice vzel 300 gld.« ter pravi, da se je ta denar posodil udom proti poroštvu po 6%, a hranilnica daje le 4%, društvo pri tem ne pride na škodo.

Razpravljajo se potem druge stvari dnevnega reda.

a) Učitelj A. iz H. je dolžan društvu še 25 gl. od tistih 100 gl., ki jih je lansko leto na posodo dobil, — prosi, naj se mu posodi še 75 gl., on podaja zajemno pismo za 100 gl., ki ga je podpisala soproga in porok, ki je tudi letos zanj denarje odrajtoval. Posodi se mu za 2 leti; prva polovica se plača o sv. Mihelu 1882, a druga leta 1883 s 6% obresti.

b) Učitelj J. N. iz Šm. na D. prosi podpore, gledé na družinske razmere i. dr. Na predlog g. M. Z. iz D. se mu dovoli 50 gl. podpornine, a le za ta slučaj.

c) V društvo se sprejmó: Valentin Burnik iz Dvora pri Z. Anton Levstek in Janez Pleško iz Idrije; prošnja učitelja J. Cepudra iz Litije se odloži dotlej, da se zadosti formalnosti zarad spričala.

Za vstop se oglasita tudi navzoča učitelja Požar iz Knežaka in Stegnar iz Ljubljane, ki se takoj sprejmeta za uda, ko se skazeta s zdravniškim spričalom.

Zatem pride v obravnavo predlog Govekarja in Vraniča: bodočim vdovam in sirotam naj se poviša pokojnina, oziroma podpornina od 80 in 20 gl. na 100 in 25 gl., a učiteljem v izvanrednih slučajih od 80 do 100 gl. Blagajnik razjasni še enkrat račun in nja posamezne točke, rekoč, da letnina in vstopnina društvenikov znaša 369 gl., a vdovam in sirotam se izplača 1086 gl.; leta 1871 je letnina in vstopnina iznašala 650 gl. in premoženje je bilo tačas v gotovini 713 gl. 64 kr., a v obligacijah 25.950 gl., vdovam se pa potrosilo 186 gl. — ako izdajki rastejo v tem primeru, bode treba v kakih 10 letih vse obresti porabiti za izplačevanje. L. 1870 je društvo povišalo pokojnino od 60 na 80 gl., in podpornino na 20 gl., ako jo sedaj zopet povišamo, je mogoče da jo bode v kakih 10 letih treba ponižati. Vname se živahna debata, katere se vdeležé učitelji: Stanonik, Borštnik, Zarnik, ki nasvetujejo, naj bi se raje od slučaja do slučaja podpornina zvišala, Borštnik, Stegnar in poslednjič predsednik sam. Predlog se sprejme z veliko večino, in prihodnji odbor ima nalog, to izverševati, oziroma dotične paragrafe prenarediti in vladi v poterjenje predložiti. — Zbor izreka zahvalo predsedniku in odboru, ki se vnovič voli, tako, da ostane predsednik prošt dr. Anton Jarec; podpredsednik Andrej Praprotnik; blagajnik in tajnik Močnik. Odborniki so: Borštnik Janez, Čenčič Jernej, Govekar Fran, Kuhar Blaž, Praprotnik France, Tomšič Janez. — V pregledovalce računov se volijo: Belar, Stegnar in Žumer.

Sklep računa

društva v podporo ljudskih šol in učiteljev,

od dne 23. septembra 1880

Vrstno št. št.	Koliko	D o h o d k i		Po-samezno		Skupaj	
				gld.	kr.	gld.	kr.
1		Ostanek pretečenega leta 1880	193	71
		Doneski:					
2	8	a) lj. š. po 1.— gl. = 8.— gl.	19	<u>Prenos .</u>		30	90
3	1	" " 1.40 " = 1.40 "	8 5	<u>lj. š. po 3.— gl.</u>		15	—
4	7	" " 2.— " = 14.— "	9 7	" " 5.— "		35	—
5	1	" " 2.25 " = 2.25 "	10 1	" " 7.— "		7	—
6	1	" " 2.40 " = 2.40 "	11 1	" " 14.— "		14	—
7	1	" " 2.85 " = 2.85 "	12 1	" " 25.90 "		25	90
		Odnos . 30.90 gl.					
	34	ljudskih šol je torej vplačalo	127	80
13	1	b) učit. po —.70 gl. = —.70 gl.	50	<u>Prenos .</u>		66	48
14	1	" " —.90 " = —.90 "	23 1	<u>učit. po 2.64 gl.</u>		2	64
15	28	" " 1.— " = 28.— "	24 3	" " 3.— "		9	—
16	1	" " 1.10 " = 1.10 "	25 1	" " 3.62 "		3	62
17	1	" " 1.33 " = 1.33 "	26 1	" " 3.80 "		3	80
18	1	" " 1.35 " = 1.35 "	27 3	" " 4.— "		12	—
19	3	" " 1.50 " = 4.50 "	28 1	" " 4.60 "		4	60
20	1	" " 1.80 " = 1.80 "	29 3	" " 5.— "		15	—
21	11	" " 2.— " = 22.— "	30 1	" " 5.37 "		5	37
22	2	" " 2.40 " = 4.80 "	31 1	" " 5.50 "		5	50
		Odnos . 66.48 gl.					
	66	učiteljev je vplačalo skupaj	134	41
33		Dobrotniki so darovali				49	20
34		Slavna hranilnica ljubljanska		150	—	199	20
35		4½% obresti od naloženih 170 gl. ustanovnine	7	65
a		Vsota dohodkov	662	77
b		Ako se odbijejo troški one strani	486	24
c		Ostane gotovine za prihodnje leto	176	53
		Verhu tega je naložene ustanovnine:					
d		od 7 ustanovnikov po 20 gld.		140	—		
e		" 3 " " 10 " 		30	—		
		od 10 ustanovnikov skupaj	170	—
f		Pri sklepu računa ima torej „Národna šola“ premoženja v gotovini	346	53

„Národne šole“,

s sedežem v Ljubljani, za opravilno dobo

do dne 22. septembra 1881.

Vrstno število	Koliko	T r o š k i	gl.	kr.
1	23.555	zvezkov za pisanje in računstvo	198	15
2	64	škatljic jeklenih peres	25	63
3	240	tucatov peresnikov	6	28
4	47	„ raznih tablic	37	39
5	41	snopkov čertalnikov	8	62
6	247	tucatov raznih svinčnikov	22	10
7	2.700	risank, pikčastih in drugih	56	98
8	—	Učila in priprava za risanje	8	42
9	—	Bralno-računski stroji	13	54
10	67	knjig, šolskih, pripomočnih in drugih	26	71
11	—	Zemljepisna in prirodopisna učila	41	82
12	—	Fizikalčna učila	13	52
13	—	Izvanredni troški	14	94
14	—	Troški za razpošiljanje	7	87
15	—	Razni troški (dopisnina in uradne potrebe)	4	27
Vsota troškov			486	24
Od teh troškov je dobilo:				
a	34	ljudskih šol za gl. 127.80 vložnine povernila v blagu učiteljev za gl. 134.41 vložnine povernila v blagu	199	73
b	66	ljudske šole brez vložnine so dobile blaga v dar za učitelj brez vložnine je dobil blaga v dar za	221	96
c	3	deležnikov skupaj	13	52
d	1	Ako se troški za razpošiljanje in uradne potrebe (zgoraj pod vrstno štev. 14 in 15) prištejejo	2	2
			437	23
			12	14
			449	37
			36	87
			486	24

V Ljubljani, dne 15. septembra 1881.

F. Stegnar,
predsednik.

M. Močnik,
tajnik in blagajnik.

Račune so pregledali:

Jern. Čenčič,

Marko Kovšca.

Josip Levičnik.

† 15. p. m. je umerl v Ljubljani v 85. letu svoje starosti gospod Martin Ivanetič, učitelj na vadnici v pokoji. Ranjki je bil rojen v Metliki l. 1797; k učiteljstvu je stopil l. 1819, in v Postojni je bil učitelj v 3. razredu in ravnatelj, l. 1829 je stopil v Ljubljani v tedanji c. k. normalni šoli v 3. razred (pozneje preustrojen v 4.). Ko je bila ljubljanska normalka in učiteljsko izobraževališče preustrojeno v c. k. učiteljsko, je bil 2 letó učitelj na vadnici, in je stopil l. 1871 v pokoj. Ranjki je spisal »Elementarische Satzlehre« in »Interpunctionslehre« v porabo »svojim učencem«; knjigi res izverstni a otrokom v večini nedosegljivi. Ranjki je bil tudi častni meščan. Njegovega pogreba 17. p. m. vdeležile so se šole in mnogo drugega ljudstva. Naj v miru počiva!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kranj. Na 4razredni ljudski šoli v Kranji za dekliski razred, služba učiteljice, letna plača 450 gl. Prošnje do 22. oktobra t. l. — V Šenčurju pri Kranji, učiteljska služba, letna plača 450 gl. in prosto stanovanje; do 22. oktobra t. l. — V šolskem okraji okolice Ljubljanske. V Šent-Jakobu pri Savi, učiteljska služba, letna plača 400 gl., tudi začasno; do 5. oktobra t. l. — V šolskem okraji Postojna. Na 4razredni ljudski šoli v Vipavi, služba učiteljice, letna plača 400 gl.; do 5. oktobra t. l. — V šol. okraji Rudolfovem. Na novi šoli v Spodnji topli rebri, občine Smuk, učiteljska služba, letna plača 400 gl.; do 10. oktobra t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Definitivno postavljeni gg.: Mihael Kuster, nadučitelj v Kranji; Anton Maier, iz Kranjske gore v Leskovec pri Kerškem; Leopold Žorž v Idriji; Matija Japelj, iz Šenčurja pri Kranji v Podkraj na Vipavskem; Gottfried Erker, od Stare cerkve (Mitterdorf) v Mozal (Kočevsko); Karl Strel je II učitelj v Šmartnem pri Litiji; Jurij Krener IV učitelj v Škofji Loki; Janez Čuk v Šent-Janžu (Johannisthal); Andrej Šest, II učitelj v Račjem pri Zidanem mostu. — Gdč. Roza Junis, III učiteljica na Duplici pri Zagorji (Töpliz, Sagor); Ana Šetina, učiteljica pri sv. Križi, v Šmartno pri Litiji na II mesto; Neža Levstek, stalno v Senožečah, in Marija Marout, na Raki. Na IV učit. službo v Postojni pride gdč. Pavla pl. Renzenberg, dosihmal v Vipavi; gdč. Andolšek na III učit. službo v Rače pri Zid. mostu, a Marija Wessner na IV učit. mesto v Kerškem. V Nevlje pri Kamnik odhaja učiteljica J. Kronabethvogel, in v Dovskem ostane Julijana Gula, obe začasno. — Gospod Avgust Kleč, zač. učitelj v Starem tergu pri Loži, odhaja na Rakek. — Gdč. Amalija Spoliarič, dosedaj v Planini, je dobila službo na c. k. mornarski ljudski šoli v Poli. — Gdč. Avguste Supan, učiteljica na Duplici pri Zagorji, dobiva služba na Kerškem; gosp. Janez Topolovšek, učitelj isto tam, začasno v Žalno. — Gdč Ana Demel, pomožna učiteljica v Kočevji, dobiva službo v Starem-Jogu (Altlag). — Gosp. Kaspar Brake, učitelj v Voklem pri Kranji (Hülben), stopil je v Waldherrjev zavod. Izprašani učiteljski kandidatje so dobili začasno službe gg.: Janez Anžiček v Nadanjem selu, Erker mlj. v Getenici, Alojzi Funtek v Šmartnem pri Litiji, Feliks Maier v Orehku, Ježef Poznik v Polomu, Janez Wittreich pri Stari cerkvi v Kočevji, J. Bizil v Zgornjem Tuhinu pri Kamniku. — Izprašana učit. kandidatinja, gosdč. Jozefa Hudavernik, je vstopila v nunski samostan, kjer je bila 12. septembra preoblečena. Gosp. Janez Žan, farni pomočnik, poučuje v Rovtah, in Henrik Likar v Godoviči.

»Laib. Schultztg.«

Sklep računa „Národne šole“,

društva v podporo ljudskih šol in učiteljev,

sè sedežem v Ljubljani,

za opravilno dobo

od dné 23. septembra 1880 do dné 22. septembra 1881.

Vrstno število	Koliko	D o h o d k i		Po-samezno		Skupaj	
				gld.	kr.	gld.	kr.
1		Ostanek pretečenega leta 1880 ,		193	71
		D o n e s k i :					
2	8	a) lj. š. po 1.—gl. = 8.—gl.	19	Prenos .		30	90
3	1	" " 1.40 " = 1.40 "	8 5	lj. š. po 3.—gl.	15	—	
4	7	" " 2.— " = 14.— "	9 7		" " 5.— "	35	—
5	1	" " 2.25 " = 2.25 "	10 1		" " 7.— "	7	—
6	1	" " 2.40 " = 2.40 "	11 1		" " 14.— "	14	—
7	1	" " 2.85 " = 2.85 "	12 1		" " 25.90 "	25	90
		Odnos . 30.90 gl.					
	34	ljudskih šol je torej vplačalo	127	80
		Odnos . 66.48 gl.					
13	1	b) učit. po —.70 gl. = —.70 gl.	50	Prenos .		66	48
14	1	" " —.90 " = —.90 "	23 1	učit. po 2.64 gl.	2	64	
15	28	" " 1.— " = 28.— "	24 3		" " 3.— "	9	—
16	1	" " 1.10 " = 1.10 "	25 1		" " 3.62 "	3	62
17	1	" " 1.33 " = 1.33 "	26 1		" " 3.80 "	3	80
18	1	" " 1.35 " = 1.35 "	27 3		" " 4.— "	12	—
19	3	" " 1.50 " = 4.50 "	28 1		" " 4.60 "	4	60
20	1	" " 1.80 " = 1.80 "	29 3		" " 5.— "	15	—
21	11	" " 2.— " = 22.— "	30 1		" " 5.37 "	5	37
22	2	" " 2.40 " = 4.80 "	31 1		" " 5.50 "	5	50
		Odnos . 66.48 gl.			32 1	" " 6.40 "	6
	66	učiteljev je vplačalo skupaj	134	41
33		Dobrotniki so darovali	49	20
34		Slavna hranilnica ljubljanska		150	—	199	20
35		4½ % obresti od naloženih 170 gl. ustanovnine	7	65
a		Vsota dohodkov	662	77
b		Ako se odbijejo troški one strani	486	24
c		Ostane gotovine za prihodnje leto	176	53
		Verhu tega je naložene ustanovnine:					
d		od 7 ustanovnikov po 20 gld.		140	—		
e		" 3 " " 10 "		30	—		
		od 10 ustanovnikov skupaj	170	—
f		Pri sklepu računa ima torej „Národna šola“ premoženja v gotovini	346	53

Vrstno število	Koliko	T r o š k i	gl. kr.	
			gl.	kr.
1	23.555	zvezkov za pisanje in računstvo	198	15
2	64	škaflice jeklenih peres	25	63
3	240	tucatov peresnikov	6	28
4	47	„ raznih tablic	37	39
5	41	snopkov čertalnikov	8	62
6	247	tucatov raznih svinčnikov	22	10
7	2.700	risank, pikčastih in drugih	56	98
8	—	Učila in priprava za risanje	8	42
9	—	Bralno-računski stroji	13	54
10	67	knjig, šolskih, pripomočnih in drugih	26	71
11	—	Zemljepisna in prirodopisna učila	41	82
12	—	Fizikalna učila	13	52
13	—	Izvanredni troški	14	94
14	—	Troški za razpošiljanje	7	87
15	—	Razni troški (dopisnina in uradne potrebe)	4	27
Vsota troškov			486	24
Od teh troškov je dobilo:				
a	34	ljudskih šol za gl. 127.80 vložnine povernila v blagu učiteljev za gl. 134.41 vložnine povernila v blagu .	199	73
b	66	ljudske šole brez vložnine so dobile blaga v dar za učitelj brez vložnine je dobil blaga v dar za . . .	221	96
c	3	učitelj brez vložnine je dobil blaga v dar za . . .	13	52
d	1	učitelj brez vložnine je dobil blaga v dar za . . .	2	2
	104	deležnikov skupaj	437	23
		Ako se troški za razpošiljanje in uradne potrebe (zgoraj pod vrstno štev. 14 in 15) prištejejo . . .	12	14
		stane torej „Národno šolo“ vse razposlano blago . . .	449	37
		Z ostalim šolskim blagom, vrednim	36	87
		znašajo vsi troški „Národne šole“	486	24

V Ljubljani, dné 15. septembra 1881.

F. Stegnar,
predsednik.

M. Močnik,
tajnik in blagajnik.